

วิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงบนพื้นฐานแนวทางบุญนิยม
ในชุมชนบุญนิยมราชธานีโสภ
อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
Sufficiency Economy Way of Life Based on Meritism
in Ratchathani Asoke Community
Warin Chamrab District, Ubon Ratchathani Province

อัครงค์ แสงสุริยจันทร์
คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี 34190

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษา วิถีชีวิตแบบบุญนิยมของชาวชุมชน
ราชธานีโสภ ในประเด็นคุณลักษณะของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอประมาณ
ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี รวมทั้งเงื่อนไขประกอบด้านความรู้และคุณ
ธรรม ใช้วิธีศึกษาเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ และการ
สังเกตแบบมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่า ชาวชุมชนราชธานีโสภ ใช้การทำงานในกิจการ
งาน 12 ด้าน ได้แก่ ศาสนา การเมืองการปกครอง การสื่อสาร การพาณิชย์ การศึกษา การ
เงินการคลัง อุตสาหกรรมชุมชน สุขภาพ การบริโภค กลีกรรม ชยะวิทยา และศิลป
วัฒนธรรม เป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเองและชุมชน นำไปสู่การดำเนินชีวิตแบบ
เศรษฐกิจพอเพียงและการมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความพอประมาณ ด้วยการเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย
ในปัจจุบัน 4 คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค เป็นพื้นฐานนำไปสู่การ
พอประมาณในเรื่องอื่นๆ ด้านความมีเหตุผล ใช้กิจการด้านการเมืองการปกครองในชุมชน
ด้วยกระบวนการกลุ่ม เป็นเวทีความคิดเห็นและตัดสินใจร่วมกันเกี่ยวกับระดับความพอเพียง
ของชุมชน ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีการพึ่งตนเองในด้านการผลิต การจำหน่าย แล
การดูแลสุขภาพ ด้านความรู้และคุณธรรม มีการศึกษาเรียนรู้ทั้งในระบบโรงเรียน และนอก
ระบบโรงเรียนผ่านระบบสื่อสารรูปแบบต่างๆ ใช้การทำงานในกิจการ ด้านศาสนา และศิลป
วัฒนธรรม เป็นการฝึกฝนพัฒนาตนเองให้มีคุณธรรม

คำสำคัญ : เศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนชาวโสภ วิถีชีวิต คุณภาพชีวิตที่ดี

Abstract

This paper describes a study of the meritism way of life in Ratchathani
Asoke community focusing on the components of the Sufficiency Economy
philosophy, moderation, reasonableness, and a self-immune system, supported by
knowledge and moral integrity. A qualitative research methodology was used,
including reviews of documents, interviews, and observations. Results revealed that
the members of the Ratchathani Asoke community worked in 12 activities (religion,
governance, communication, commerce, education, finance, community industry,
health care, consumption, agriculture, waste management, art and culture) as
means to develop themselves and their community, leading to a sufficiency
economy lifestyle and a good quality of life. They led a simple, moderate lifestyle
based on the necessities of life, including food, clothing, shelter, and medicine.
Reasonableness was demonstrated in the use of a governance process utilizing
members' community discussions to make decisions about sufficiency in the
community. They applied self-reliance in production, distribution, and health care to
provide a reasonable immune system. Knowledge in the community was provided
by the use of a school and self-study opportunities using many kinds of educational
resources in the community. They worked in two activities towards moral
development, religion, and arts and culture.

Keywords: sufficiency economy, Asoke community, way of life, good quality of life

1. บทนำ

หมู่บ้านชนบทไทยในอดีตก่อนที่จะเข้าสู่ยุคพัฒนาประเทศสู่ความทันสมัย ซึ่งเริ่ม
ตั้งแต่ พ.ศ. 2500 ส่วนใหญ่ล้วนมีความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ คนในหมู่บ้าน
หรือชุมชนมีภูมิปัญญาพื้นบ้านสามารถพึ่งตนเองได้ โดยไม่ต้องซื้อหาพึ่งพาจากภายนอก มี
วิถีชีวิตในลักษณะ "พออยู่ พอกิน" ใช้ชีวิตกลมกลืนและพึ่งพิงธรรมชาติ การทำมาหากิน
หลักของชาวชนบทเป็นการทำนา ทำไร่ ทำสวน ปลูกพืชหลายชนิดผสมผสานกัน ไม่ใช่ปุ๋ย
เคมี ไม่ใช้ยาฆ่าแมลง พื้นดินมีความอุดมสมบูรณ์ ความสัมพันธ์ของคนในหมู่บ้านเป็นแบบ
ระบบเครือญาติ รู้จักกันใกล้ชิด มีความเอื้อเฟื้อต่อกัน ชีวิตส่วนใหญ่ไม่ได้มีการซื้อขาย

เท่าใดนัก เป็นการแลกเปลี่ยนผลผลิตหรือสิ่งที่ทำไต่ระหว่างกันเองและต่างชุมชน ช่วยกันทำงานแบบรวมแรงกันมากกว่าการว่าจ้างแรงงาน รายได้จึงมีน้อย รายจ่ายก็มีน้อย ในพื้นที่นั้น มีความมั่นคงในชีวิต (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2544)

ผลของการพัฒนาประเทศสู่ความทันสมัย ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-7 (พ.ศ. 2504 - 2538) ปรากฏว่า กระแสทุนนิยมและบริโภคนิยม มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ยิ่งพัฒนาไปประชาชนในชนบทซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ส่วนใหญ่นับวันยากจนลง มีหนี้สินล้นตัว ชุมชนอ่อนแอ มีแต่ความทุกข์ยาก เนื่องจากไม่รู้เท่าทันในความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม จึงตกเป็นเหยื่อการเอาเปรียบเปรียบ รวมทั้งการทำกิจกรรมที่ขาดความรู้ และการตกอยู่ในวังวนภาวะหนี้สิน ทำให้ไม่สามารถพัฒนาการผลิต การพัฒนาอาชีพเป็นไปอย่างยากลำบาก เมื่อหาทางออกจากปัญหาที่รู้ไม่เท่าทัน ก็หันไปหาสิ่งที่คิดว่าจะช่วยดับทุกข์ได้ด้วยการเสพลิงเสพติด เหล้า บุหรี่ ซ้อห่วย เล่นการพนัน ซึ่งทำให้ปัญหาทับถมทวีขึ้นไปอีก (อัจฉรา วงศ์วัฒนามงคล, 2545 ; ประภาส ปิ่นตบแต่ง และคณะ, 2546)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2540 - 2549) ได้ปรับเปลี่ยนแนวทางในการพัฒนาใหม่ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนซึ่งเป็นฐานรากของสังคม ส่งเสริมชุมชนให้ภูมิปัญญาในการจัดการตนเองมากขึ้น จัดกระบวนการพัฒนาที่บูรณาการทุกด้านให้เชื่อมโยงกัน เป็นการพัฒนาแบบองค์รวมที่มี "คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา" พร้อมทั้งน้อมนำปรัชญา "เศรษฐกิจพอเพียง" ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ และใช้หลักการพัฒนายั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุล ทั้งด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549)

ประชากรจำนวนหนึ่งได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น จึงได้พยายามแก้ปัญหาโดยการปรับตัวและวิจิตรคิด กลับไปหาคุณค่าดั้งเดิม แสวงหาแนวทางที่เหมาะสมในการดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน และสามารถดำรงชีวิตที่พอใจกับความพอเพียง เช่น กลุ่มอินแปลง ตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร พัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน โดยมุ่งเน้นการกลับคืนสู่ฐานรากเดิมด้วยการค้นหาสิ่งที่มีคุณค่าในอดีตนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับปัจจุบัน สมาชิกลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นต่าง ๆ ลงและเพิ่มรายได้สามารถลดหนี้สินจากการลดการปลูกพืชเชิงเดี่ยว หันมาปลูกพืชที่สามารถรับประทานได้นำพันธุ์ไม้ป่าท้องถิ่นเดิมมาปลูก ทั้งที่เป็นไม้ผล พืชสมุนไพร และไม้ใช้สอย สามารถเก็บผลผลิตขายได้ตลอดปี ผลผลิตมีมากก็นำมาแปรรูป โดยการสนับสนุนจากภายนอก ส่งเสริมให้กลุ่มพัฒนาเข้มแข็งยิ่งขึ้น (วิรัชกร ชาวสำอาง, 2548)

ชุมชนไม่เรียง ตำบลไม่เรียง อำเภอฉวาง จังหวัดนครราชสีมา ชาวชุมชนร่วมคิดกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความสอดคล้องกับปัญหาที่ชุมชนต้องการแก้ไข มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ พื้นฟูความสัมพันธ์ของคนในชุมชนและวิถีชุมชนที่มีเอกลักษณ์ ปลูกปลูกทุกอย่างที่กินได้และกินทุกอย่างที่ปลูก จัดให้มีกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์ตนเอง รู้จักชุมชนของตนเอง รู้จักการประมาณตน และรู้เท่าทันสถานการณ์จากภายนอกที่จะกระทบกับตนเอง เน้นการพัฒนาคนให้มีความรู้ในการจัดการตนเองและทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ (วารุณี ชินวิจิตรกุล, 2549)

ชุมชนบุญนิยมชาวอโศก 24 แห่ง ทั่วประเทศ เป็นชุมชนที่เกิดขึ้นใหม่ จากการรวมกลุ่มของผู้ปฏิบัติธรรมตามแนวทางพุทธศาสนา มาสร้างที่อยู่อาศัยร่วมกันเป็นชุมชน โดยมีแนวคิดเห็นร่วมกันว่า การดำเนินชีวิตในชุมชนจะพยายามพึ่งตนเองในด้านต่าง ๆ ให้มากที่สุด ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ถือศีล 5 เป็นอย่างต่ำ รับประทานอาหารมังสวิรัติ ไม่มีอบายมุข และไม่เลี้ยงสัตว์ทุกชนิด ยึดถือหลักในการปฏิบัติตนตามแนวทางบุญนิยม คือ ลดละกิเลส ขยัน เสียสละ เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน (รินธรรม อโศกตระกูล, 2546; สุจิตา แสงสีหนาท, 2549 ; Leena and Horn, 1997; Mackenzie, 2005)

บทความนี้ เป็นการนำเสนอผลการศึกษา การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นแนวทางบุญนิยมเป็นพื้นฐาน ในชุมชนบุญนิยมมรชาธานีอโศก อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นชุมชนที่มีองค์ประกอบเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงที่สมบูรณ์แห่งหนึ่งของชุมชนบุญนิยมชาวอโศก และเป็นชุมชนบุญนิยมชาวอโศกชุมชนแรกที่มีการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่เกษตรกร ผู้สนใจ และเยาวชน เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งชุมชนบุญนิยมชาวอโศกทั้งประเทศ ได้ถือเป็นต้นแบบ นำไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการถ่ายทอดความรู้และวิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ผู้สนใจตามความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงพัฒนาแนวคิดและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและทรงมีพระราชดำรัสแก่พสกนิกรชาวไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 มาเป็นลำดับ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต พัฒนาดินแดน ชุมชน สังคม และประเทศ ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยเริ่มจากการพัฒนาประเทศบนพื้นฐานของการ "พออยู่ พอกิน" อันเป็นรากฐานดั้งเดิมของสังคมไทย ซึ่งพระองค์ได้ทรงใช้เป็นหลักการในการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2493 จนถึงปัจจุบัน จำนวนมากกว่า 4,000 โครงการ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ

และสังคมแห่งชาติ, 2542)

ในช่วงกลางปี พ.ศ. 2542 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิในทางเศรษฐกิจและสาขาอื่นๆ มาร่วมประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในโอกาสต่าง ๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อบรรจุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) โดยได้จัดทำเป็นบทความเรื่อง "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" และได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัย ทรงพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำบทความที่ทรงแก้ไขแล้วไปเผยแพร่ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน 2542 มีใจความว่า

"เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี"

คำว่า ความพอเพียง แบ่งเป็น 2 ส่วน ซึ่งจะต้องดำเนินไปพร้อมกัน คือ ส่วนที่เป็นคุณลักษณะ 3 ประการ ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และส่วนที่เป็นเงื่อนไข 2 ประการ ประกอบด้วย ความรู้ และคุณธรรม (พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์, 2549) กล่าวคือ

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ ปัจจุบันการผลิต ได้แก่ ที่ดิน แรงงาน วัตถุดิบ ทุน ฯลฯ ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง กิจกรรมการผลิต เน้นความประหยัดในทรัพยากรที่ใช้ คำนึงถึงการกระทบต่อระบบนิเวศ การไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ ผลที่ออกมาจะมีประสิทธิภาพ มีประโยชน์ และมีประโยชน์ ทั้งนี้ต้องไม่เบียดเบียนผู้อื่นและส่วนรวม รวมทั้งต้องรักษาคุณค่าและความสำคัญของการดำรง

การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล ด้วยการมีหลักในการดำเนินชีวิตอย่างพอมีพอกิน มีเกียรติ ยืนอยู่ด้วยตัวเอง ใช้จ่ายไม่เกินกำลังที่หามาได้ ไม่สร้างหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

ที่มาของการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง ดำรงชีวิตด้วยความมีเหตุผล รอบคอบ อยู่ในความไม่ประมาท ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรม เป็นพื้นฐาน ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขประกอบที่สำคัญ กล่าวคือ

เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย

ความรู้รอบรู้ เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ที่เกี่ยวข้องกับงานที่กระทำทั้งหมด และระบบชีวิตของกลุ่มคน ได้แก่ ความเป็นอยู่ ความต้องการ วัฒนธรรม ความรู้สึกนึกคิด

ความรู้รอบคอบ ที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน โดยใช้ปัญญา หรือ ความรู้ชัด อันเกิดจากการพิจารณาสิ่งต่างๆ อย่างถูกต้องแม่นยำด้วยเหตุผล

ความระมัดระวัง ในการปฏิบัติให้ได้ผลสมบูรณ์ โดยมีสติ หรือ ความระลึกรู้ เป็นเครื่องพิจารณาถ่วงถ่วงก่อนที่จะทำ จะพูด หรือแม้แต่การคิดในเรื่องต่างๆ ว่าจะเป็นประโยชน์หรือผลเสียหายในระยะยาวหรือไม่อย่างไร ควรกระทำหรือควรงดเว้น

เงื่อนไขคุณธรรม ประกอบด้วย

มีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นเครื่องกำกับทิศทางของการใช้วิชาความรู้ เพื่อนำพาไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์

มีความอดทน มีความเพียร ประกอบการทำงานด้วยความตั้งใจ ไม่ละเลย ไม่ทอดทิ้ง มีความหนักแน่น ไม่ห่อถอย ทำให้การดำเนินงานรุดหน้าเรื่อยไป ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

มีความรอบคอบระมัดระวัง ที่จะพิจารณาเรื่องต่างๆ ให้กระจ่างแจ้งในทุกแง่มุมก่อนที่จะจัดการให้ถูกจุด ถูกขั้นตอน ถูกเหตุผล

มีความเมตตา กรุณา ช่วยเหลือเกื้อกูล ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ ไม่อิจฉา ไม่ชิงชัง และบำเพ็ญประโยชน์ให้เกิดแก่ส่วนรวม เกิดเป็นค่านิยม ความเชื่อมั่น และความพึงพอใจในการคิดดี พูดดี และทำดี

แนวทางบุญนิยม

ชาวพุทธกลุ่มหนึ่งซึ่งเลื่อมใสในคำสอนทางพระพุทธศาสนา ตามที่พระโพธิญาณ (ปัจจุบันเรียกว่า สมณะโพธิรักษ์) ซึ่งบวชที่วัดโคกการาม จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2513 เป็นผู้นำมาอธิบายขยายความและนำพาปฏิบัติ ได้รวมกันเป็นกลุ่มสนใจปฏิบัติธรรมในชื่อว่า กลุ่มชาวโคก ตามชื่อวัดโคกการาม เน้นการถือศีล บริโภคน้อยลง และมีแบบแผนการดำเนินชีวิตที่มีคติความเชื่อที่มุ่ง "บุญ" เป็นที่ตั้ง เรียกว่า "บุญนิยม" คือ การมีพฤติกรรมทางกาย วาจา ใจ ที่เป็นไปเพื่อการพัฒนาไปสู่ความดีงาม ที่เที่ยงแท้และมั่นคง โดยที่สามารถดำเนินชีวิตประจำวันร่วมกับสมาชิกในสังคมได้อย่างปกติสุข บางคนบวชเป็นพระภิกษุ บางคนยังคงอยู่ในเพศฆราวาส

ระยะเวลาผ่านไปมีผู้สนใจในแนวทางนี้จำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ จึงมีผู้บริจาคสถานที่เพื่อจัดให้เป็นสถานที่สำหรับการเผยแผ่ธรรมะหลายแห่ง เรียกว่า พุทธสถาน โดยมีนักบวชมาอยู่ประจำ เพื่อให้ผู้สนใจได้ทำบุญ ฟังธรรมเทศนา สนทนาธรรม และปฏิบัติธรรม สถานที่ซึ่งมีคณาจารย์ท่านหนึ่งท่านหนึ่งคือ พุทธสถานสันติอโศก เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ต่อมาผู้ปฏิบัติธรรมได้ร่วมกันสร้างที่อยู่อาศัยอยู่ใกล้กับพุทธสถาน จึงเกิดเป็นชุมชนขึ้นมาที่มีวัฒนธรรมเฉพาะตัว เรียกว่า ชุมชนบุญนิยม โดยมีพื้นฐานความเชื่อในพลัง 4 ประการ (วินัยธรรม อโศกตระกูล, 2549) คือ

1) พลังของธรรมชาติ คำสอนทางธรรมะเปรียบเสมือนแผนที่ชี้นำทิศทางแก่ผู้เดินทาง จะบอกแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้อง โดยการนำหลักพุทธธรรมมาเป็นแนวทางในการฝึกฝนตนเอง เพื่อพัฒนาคนให้เกิดคุณลักษณะบุญนิยมที่เป็นพุทธะ 3 ประการ (จึงเชียงฟ้า, 2546) คือ เป็นผู้ที่มีจิตอยู่เหนือกิเลสได้จริง (โลกุตระ) เป็นผู้รู้เท่าทันกิเลสของตนเองและความเป็นไปของสังคมโลก (โลกวิทู) และเป็นผู้มีความอนุเคราะห์เกื้อกูลต่อโลก (โลกานุรักษ์)

2) พลังของศาสนา เป็นพลังที่ทำให้เกิดการร่วมมือร่วมใจและรวมกันเป็นสังคมที่ดีงาม ระบบบุญนิยมเน้นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของคนเป็นหลัก โดยมีความเชื่อว่าเมื่อพลังของศาสนา พัฒนาคนให้เป็นคนดีและมีความรู้ความสามารถ คนจะไปพัฒนาส่วนประกอบของสังคมให้ดีขึ้นมาได้เอง

พลังของศาสนาก่อให้เกิดลักษณะของสังคมแบบบุญนิยมมี 10 ประการ (กลุ่มผู้ฝึกฝน, 2548) คือ (1) มีคนที่มิสัสมมาทิจิ เป็นแก่นแท้ (2) มีศาสนา นำหลักของศาสนามาสราง

(3) มีงานที่ทำให้พึ่งตนเองได้ เป็นที่พึ่งของสังคมได้ (4) มีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายดี (5) มีวัฒนธรรมที่จะทำให้เกิดความรัก ความผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในสังคมอย่างแข็งแรงและยั่งยืน (6) มีการตรากฎ (7) มีการศึกษาสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังรุ่นต่อไป (8) มีการเผยแพร่สิ่งดี ๆ ออกสู่สังคม (9) มีการตลาด (10) มีบูรณาการในสังคมภาพ การตร สขสันติ และสมรรถนะ จนเกิดเป็นบูรณาภาพที่สมบูรณ์

3) พลังของกลุ่มและกระบวนการกลุ่ม ดำเนินชีวิตร่วมกันเป็นหมู่กลุ่ม ใช้ความดีของกลุ่มเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต รวมทั้งการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ของบุคคล กลุ่ม ชุมชน การทำกิจกรรม และการกำหนดกติกาในการอยู่อาศัยร่วมกัน ซึ่งมีหลายระดับ ตั้งแต่ระดับกลุ่มย่อย ระดับชุมชน และระดับชายแห ส่วนตัวของสมาชิกชุมชนจะไม่รวม แต่ส่วนกลางของชุมชนมีทรัพยากรอันอุดมสมบูรณ์ ซึ่งสมาชิกทุกคนมีสิทธิกันใช้ร่วมกัน ถ้าหากขัดกันด้วยน้ำใจ ไม่มีคำจ้ง เกิดเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรม เรียกว่า "สาธารณโภคี"

4) พลังของการกระทำ (กรรม) เป็นที่พึ่งของตน มีความพยายามที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้เป็นกุศลตามคำสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อสังคมที่ดีให้มาก ให้กรรมดีที่ตนกระทำเป็นที่พึ่งของตน โดยการฝึกฝนตนเองให้เป็นคนมีศีล มีความประพฤติที่ดีงาม และดำเนินชีวิตตามหลักมนุษยพัฒนา 9 ประการ เรียกว่า ผู้มีวรรณะ ได้แก่ (1) มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย (2) พัฒนาดนเองเสมอ (3) ใจพอ ทำงานเต็มความสามารถแต่มีความต้องการน้อย ใจรู้จักความหยุด ความพอ (4) มีความมักน้อยและยินดีพอใจในสิ่งที่ได้ที่เป็นอยู่ (5) มีการตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง (6) จริ่งจิงในการปฏิบัติตนและสิ่งที่เป็นโทษและสิ่งที่น่าความเศร้าหมองมาสู่ชีวิต มีการพัฒนาทั้งด้านจิตวิญญาณและด้านกายกรรม มีมารยาท รู้จักสังคม รู้เรา รู้เขา (7) เป็นผู้มีความประพฤติที่น่าเลื่อมใส เป็นตัวอย่างที่ดี (8) ลดการสะสมทั้งวัตถุสมบัติและกองกิเลส ไม่กักตุนกองกองสมบัติเอาไว้เป็นของตนเกินความจำเป็น (9) เป็นคนขยัน เอาจริง อุตสาหะพากเพียร มีความพยายามไม่ทอดทิ้งเพื่อให้ถึงซึ่งความสำเร็จ (กรมการศาสนา, 2525 ; สมณะโพธิรักษ์, 2547)

ในการประกอบอาชีพ เน้นอาชีพที่ถูกตรง (สัมมาอาชีวะ) ละเว้นอาชีพที่ไม่ควรทำ 5 ประการ เรียกว่า มิจฉาอาชีวะ คือ การโกง การล่อลวง การตลบตะแลง การมอมบดในทางที่ผิด และการทำงานโดยหวังสิ่งตอบแทน (กรมการศาสนา, 2525)

ในการค้าขาย ไม่ค้าขายสิ่งที่ผิดศีลธรรม 5 ประการ เรียกว่า มิจฉาณิชา คือ ค้าขายอาวุธ ค้าขายสัตว์เป็น ค้าขายเนื้อสัตว์ ค้าขายสิ่งมอมเมาทั้งด้านร่างกายและจิตใจ และค้าขายสินค้าที่เป็นพิษทั้งแก่ร่างกายและจิตใจ (กรมการศาสนา, 2525)

พลัง 4 ประการของบุญนิยม ก่อให้เกิดลักษณะที่สำคัญของบุญนิยม 11 ประการ (สมณะโพธิรักษ์, 2545) คือ

1) เป็นการทวนกระแส คนละทิศกับทุนนิยม แต่ไม่ใช่ศัตรูกับทุนนิยม เพราะทุนนิยมมุ่ง "ให้" ส่วนทุนนิยมมุ่ง "เอา" ชาวบุญนิยมจะดำเนินชีวิตที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความสุขที่สงบ ประพฤติตนชอบเป็นผู้ให้หรือพยายามสละออก ดังนั้นเมื่อ คนหนึ่ง "ให้" คนหนึ่ง "เอา" ก็ไม่แย่งกัน ไม่ขัดแย้ง ไม่ทะเลาะกัน เพราะบุญนิยมไม่ได้ไปแย่งชิงวัตถุทรัพย์สินจากทุนนิยม

2) มีคุณธรรมเข้าเขตสภาวะที่อยู่เหนือกิเลส (โลกุตระธรรม) หมายถึง จิตของคนที่ฝึกฝนปฏิบัติถึงขั้นมีผลกำจัดกิเลสลงได้ โดยตัวผู้ปฏิบัติยังเข้าไปรู้เห็นในรายละเอียดต่างๆ ของกิเลสในตนเอง สามารถตามเห็นสภาวะจิตของตน เห็นความไม่เที่ยงของกิเลส ความจางคลายของกิเลส ความดับของกิเลส ตนอยู่เหนือกิเลสได้ เพราะปฏิบัติถูกต้องเป็นความเห็นที่ถูกต้อง (สัมมาทิฐิ) ไม่ใช้การคิดค้นเดาโดยใช้ตรรกะต่างๆ

3) ทำได้ยาก แม้ยากก็ต้องทำ เพราะเป็นสิ่งที่ดีงาม การทำให้กิเลสไม่แสดงฤทธิ์ได้จริง เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก ต้องมีเจตนากระทำจริง แต่ก็สมควรต้องฝึกฝนให้เกิดที่ตนให้ได้ เพราะทำให้เกิดสิ่งที่ดีงามและสังคมสงบร่มเย็น ยกเว้นผู้ที่สั่งสมบาปมีมาแต่อดีต อาจทำได้ง่ายเท่าที่ตนมีจริง

4) เป็นไปได้ ไม่ใช่เรื่องเพ้อฝัน การอยู่เหนือกิเลสเป็นไปตามลำดับขั้น มีผู้ปฏิบัติได้ยืนยันได้ เป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้

5) เป็นของจริงที่ดีงามแท้ (สัจธรรม) สำหรับมนุษย์และสังคม โดยมีนิยาม คือ เป็นความดี เป็นความถูกต้อง เป็นคุณค่าประโยชน์ เป็นไปเพื่อความพ้นทุกข์ เป็นไปได้ รู้ได้แน่จะเป็นนามธรรมระดับสูง เข้าถึงความจริงและตนเองเป็นไปตามความรู้จริงของตนอย่างเต็มที่แม้จะยังไม่สมบูรณ์ เป็นเรื่องที่ผู้คนลาดหรือปราชญ์จำนวนต่อเหตุผลต่อความจริงที่เป็นที่มั่น มีความมั่นคงยั่งยืนไม่เปลี่ยนแปลงได้แล้วได้เลย เป็นสภาพที่สามารถทำลายใจให้บริสุทธิ์ได้

6) กำไร คือ การให้ การเสียสละ กำไรของชาวบุญนิยม คือ สิ่งที่ไม่ออกไป คุณค่าที่ได้สละจริง เพื่อผู้อื่น อย่างสุจริตจริงใจ ไม่ต้องการสิ่งตอบแทนกลับมา

7) เน้นสร้างคนให้มีคุณธรรมและพ้นทุกข์จนประสบผลสำเร็จเป็นเรื่องหลัก ไม่เน้นการสร้างรายได้ การสร้างทุนหรือวัตถุทรัพย์สิน อันได้แก่ ลาภ ยศ สรรเสริญ โลภภัยสุขมาให้ตน หรือการสร้างวิชาการใดๆ โดยถือเป็นเรื่องรอง

8) เข้าถึงสภาวะธรรมขั้นพัฒนา และเปลี่ยนแปลงจิตวิญญาณ การพัฒนาพฤติกรรมของตนให้เป็นไปตามคำสอนในพุทธศาสนา ได้แก่ การละเว้นจากอบายมุข การมีศีล 5 ศีล 8 และศีลสูงขึ้นตามกำลังของแต่ละคน เพื่อควบคุมการดำเนินชีวิตให้พ้นจากสิ่งที่เป็นโทษภัย สิ่งที่จะก่อให้เกิดปัญหาต่อตนเอง

9) ความอุดมสมบูรณ์จะอยู่ที่ส่วนรวมหรือส่วนกลาง ไม่ใช่อยู่ที่ส่วนบุคคล กิจกรรมที่สร้างรายได้หรือผลผลิตจะเป็นส่วนกลางที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน เรียกว่า สาธารณโภคี

10) เชิญชวนให้มาพิสูจน์ได้ เช่นเดียวกับการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ เป็นสิ่งที่ผู้ปฏิบัติสามารถรับรู้ผลได้ด้วยตนเอง ไม่จำกัดกาลเวลา

11) จุดสัมบูรณ์ คือ อิศเรศภาพ ภราดรภาพ สันติภาพ สมรรถภาพ และบูรณภาพ อิศเรศภาพ หมายถึง การที่บุคคลเป็นผู้ปลอดจากอำนาจความกลัวและอำนาจกิเลส ปลอดจากเห็นแก่การทั้งปวงที่ทำให้ผู้นั้นมากไปด้วยภาระ ผู้ลดกิเลสได้มาก ย่อมมีอิสเรศภาพมาก

ภราดรภาพ หมายถึง การมีสภาวะของความเป็นพี่น้อง ช่วยเหลือเกื้อกูล พึ่งพาอาศัยกันได้

สันติภาพ หมายถึง สภาวะที่มนุษย์มีความห่วงใยซึ่งกันและกัน ไม่หวาดระแวงเป็นพิษ เบียดเบียนรบราฆ่าฟันกัน

สมรรถภาพ หมายถึง การมีความสามารถในทางสร้างสรรค์ให้เกิดความเจริญความดี ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา และสังคม

บูรณภาพ หมายถึง การบูรณการโดยรวมของ อิศเรศภาพ ภราดรภาพ สันติภาพ และสมรรถภาพ เข้าด้วยกันอย่างเหมาะสม

ชุมชนบุญนิยม ชาวบุญนิยมได้แปรความเชื่อในแนวทางบุญนิยมมาสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน โดยนำคำสอนที่ปรากฏในพระไตรปิฎกมาเป็นหลักปฏิบัติ มีผู้ออกบวชเพศชายเรียกว่า สมณะ เพศหญิงเรียกว่า สิกขมาตุ รวมทั้งฆราวาสที่สนใจในการปฏิบัติธรรมมีจำนวนมากขึ้น เกิดการรวมกลุ่มสร้างสถานที่เพื่อให้เป็นศูนย์การทำงานพระศาสนา โดยจะมีนักบวชชาย-หญิง ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนไปอยู่ประจำ เรียกว่า "พุทธสถานหรือสังฆสถาน" บางแห่งเกิดพุทธสถานและสังฆสถานก่อนแล้วจึงมีชุมชนเกิดตามมา บางแห่งเกิดชุมชนก่อนแล้วจึงเกิดพุทธสถานหรือสังฆสถาน สถานที่ตั้งพุทธสถานหรือสังฆสถานรวมทั้งชุมชน มีองค์กรซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล คือมูลนิธิและสมาคมที่ก่อตั้งขึ้นจากการรวมตัวของฆราวาส เป็นหน่วยงานดูแลอนุเคราะห์ ชุมชนแรกก่อตั้งในปี พ.ศ. 2527 คือ ชุมชนบุญนิยมปฐมอโศก ตำบลพระประโทน อำเภอมะเมือง จังหวัดนครปฐม ปัจจุบันชุมชนที่มีองค์กรประกอบก่อนข้างสมบูรณ์ ซึ่งประกอบด้วย บ้าน วัด และโรงเรียน มี 8 แห่ง และชุมชนอยู่ในขั้นการพัฒนาอีก 16 แห่ง เรียกชุมชนรวมกันทั้งหมดว่า เครือข่ายชุมชนบุญนิยมชาวอโศก โดยมีสถาบันบุญนิยม เป็นองค์การกลางในการประสานกิจการงาน ใช้ระบบเศรษฐกิจแบบ "สาธารณโภคี" เป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันของสังคมชาวอโศกทั้งในระดับชุมชนและระดับเครือข่าย (สถาบันบุญนิยม, 2550)

สาธารณโภคี แปลว่า บริโภคเป็นสาธารณะ หมายความว่า การมีลาภที่ได้มาโดยธรรม ต่างก็นำมาบริโภคร่วมกัน ไม่สะสมเป็นของส่วนตัว ทรัพย์สินวัตถุทุกอย่างของทุกคนที่ร่วมกันอยู่ ต่างก็อาศัยกินอาศัยใช้ได้กันทั่วไปในของส่วนกลาง เป็นระบบเศรษฐกิจที่พระภิกษุนำมาปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันตามคำสอนของพระพุทธเจ้าตั้งแต่สมัยพุทธกาลจนถึงปัจจุบัน อยู่ในหมวดธรรมที่เรียกว่า สาราณียธรรม 6 หมายถึง ธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกัน 6 ประการ ได้แก่

(1) การปฏิบัติต่อกันด้วยเมตตา (เมตตาภาวกรรม) คือ ช่วยเหลือกิจธุระของผู้ร่วมหมู่คณะด้วยความเต็มใจ แสดงกิริยาอาการสุภาพ เคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

(2) การกล่าวถ้อยคำแก่กันด้วยเมตตา (เมตตาวจีกรรม) คือ ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอน แนะนำตักเตือนด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

(3) การระลึกถึงกันด้วยเมตตา (เมตตามโนกรรม) คือ ตั้งจิตปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน มองกันในแง่ดี มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

(4) การบริโภคใช้สอยร่วมกันเป็นส่วนกลาง (สาธารณโภคี) คือ เมื่อได้สิ่งใดมาโดยชอบธรรม แม้เป็นของเล็กน้อย ก็ไม่หวงไว้ผู้เดียว นำมาแบ่งเฉลี่ยแจกจ่าย ให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคด้วยกัน

(5) การมีความประพฤติที่งดงามสอดคล้องเสมอสมานกัน (สีลสามัญญตา) คือ มีความประพฤติสุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบวินัย ไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจของหมู่คณะ

(6) การมีความเห็นสอดคล้องเสมอสมานกัน (ทิฐิสามัญญตา) คือ มีความเห็นชอบร่วมกัน ในข้อที่เป็นหลักการสำคัญที่จะนำไปสู่ความหลุดพ้น สิ้นทุกข์ หรือขจัดปัญหา การปฏิบัติตามหลักสาราณียธรรม 6 ก่อให้เกิดคุณธรรม 7 ประการ คือ มีความระลึกถึงกัน (สาราณียะ) มีความรักกัน (ปิยะกรรมะ) มีความเคารพกัน (ครุกรรมะ) มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน (สังคหะ) มีความอบอุ่น มั่นคง และสงบสุข เป็นการพึ่งตนเองทางสังคมที่ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารการปกครอง ไม่ทะเลาะวิวาทหรือแก่งแย่งตำแหน่งกัน (อวิราวะ) มีความสามัคคีพร้อมเพรียง (สามัคคียะ) และมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน (เอกีภาวะ) (กรมการศาสนา, 2525 : 7 ; พระธรรมปิฎก, 2538; สมณะไพริริภ, 2550)

ความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กับแนวทางบุญนิยม

พลัง 4 ประการ ของแนวทางบุญนิยมมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวคือ

พลังของธรรมะ เป็นการสร้างคนให้มีคุณธรรม ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจหลักกรรมของความ

พอดีไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะ ความพอประมาณ

พลังของศาสนา ทำให้คนที่มีคุณธรรมมารวมกันเป็นสังคม การใช้พลังของกลุ่มและการชวนคนกลุ่มช่วยกันแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของการอยู่ร่วมกัน โดยตั้งอยู่บนรากฐานของหลักธรรมของศาสนา จะทำให้เกิดความรอบคอบและเป็นไปอย่างมีเหตุผล ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะ ความมีเหตุผล

พลังของการกระทำ (กรรม) เป็นการปฏิบัติฝึกฝนตนเองให้มีพฤติกรรมที่งดงาม ให้ตนเป็นที่พึ่งของตนได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี เป็นการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น สอดคล้องกับคุณลักษณะ การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

การบูรณาการพลังทั้ง 4 ของแนวทางบุญนิยม เป็นการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมเป็นเบื้องต้นก่อนแล้วจึงพัฒนาด้านความรู้

2. วิธีการศึกษา

ใช้วิธีการศึกษาจากแหล่งข้อมูล 2 ส่วน คือ

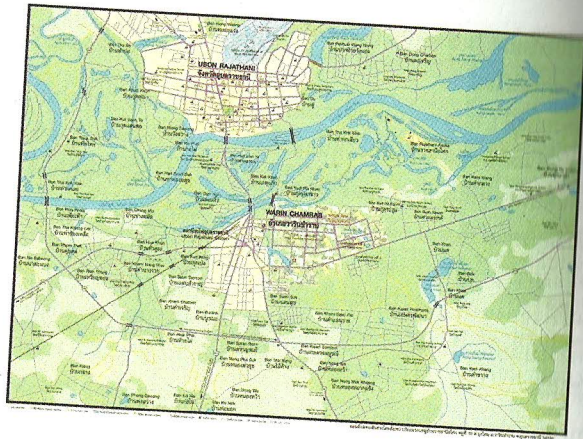
ส่วนที่ 1 การศึกษาเอกสาร ได้แก่ งานวิจัย บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ และงานเขียนประเภทอื่นๆ

ส่วนที่ 2 การศึกษาภาคสนาม ผู้วิจัยพักค้างและปฏิบัติกิจกรรมในชุมชนราชธานีโอโซนในฐานะสมาชิกของชุมชน พร้อมกับการศึกษาทางการดำเนินชีวิตของชาวชุมชนบุญนิยมราชธานีโอโซน โดยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้นำชุมชนและชาวชุมชนจำนวน 24 คน

3. ผลการศึกษา

ที่ตั้งและความเป็นมาของชุมชน

ชุมชนบุญนิยมราชธานีโอโซน ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 10 ตำบลบึงใหม่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ห่างจากตัวเมืองจังหวัดอุบลราชธานีไปทางตะวันออกเฉียงใต้ ประมาณ 6 กิโลเมตร อาณาเขตทางทิศเหนือติดกับแม่น้ำมูล อีกฝั่งแม่น้ำมูลเป็นหมู่บ้านดงเจริญ ทิศตะวันออกติดต่อกับหมู่บ้านคำกลางใหม่ ทิศใต้ติดต่อกับหมู่บ้านกุดระงุม ทิศตะวันตกติดต่อกับหมู่บ้านท่ากกเสียว สภาพพื้นที่เป็นที่ลุ่มมีลักษณะเป็นกันกระทะและเป็นดินทาม คือ ดินที่เกิดจากการทับถมของตะกอนแม่น้ำเป็นเวลานาน มีน้ำท่วมเป็นครั้งคราวในฤดูฝนที่มีน้ำมาก ส่วนฤดูหนาวและฤดูร้อนสามารถเพาะปลูกพืชผัก และไม้ล้มลุกได้ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของชุมชน คือ แม่น้ำมูล

ภาพที่ 1 แผนผังที่ตั้งชุมชนบุญนิยมราชธานีโสภ

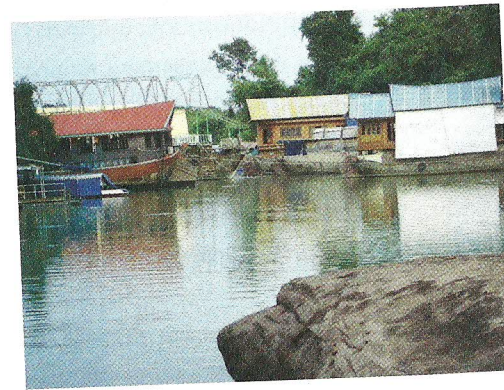
บริเวณที่ตั้งหมู่บ้านชุมชนบุญนิยมราชธานีโสภ ก่อนปี พ.ศ. 2535 เป็นพื้นที่ป่ากับพื้นที่ว่างเปล่าที่ยังไม่ได้พัฒนา อยู่ในเขตหมู่บ้านคำกลางใหม่ หมู่ที่ 6 ตำบลบึงใหม่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พื้นที่ทางฝั่งเหนือติดกับแม่น้ำมูล ในฤดูน้ำหลาก น้ำจะท่วมอยู่เสมอ ในปี พ.ศ. 2535 ได้มีผู้บริจาคที่ดินว่างเปล่าทางฝั่งเหนือของชุมชนในปัจจุบันติดกับแม่น้ำมูล รวมทั้งหมด 197 ไร่ ให้แก่กองทัพธรรมมูลนิธิ เพื่อนำมาสร้างเป็นชุมชนให้ชาวพุทธที่ปฏิบัติธรรมตามแนวทางบุญนิยม มาอยู่อาศัยร่วมกัน อันจะเอื้อต่อความก้าวหน้าในการปฏิบัติธรรม

ปี พ.ศ. 2537 ญาติธรรมที่ประสงค์จะสร้างบ้านเรือนในชุมชนได้ร่วมกันซื้อที่ดินเพิ่มเติมซึ่งเป็นที่ราบ ประมาณ 80 ไร่ แล้วจัดสรรพื้นที่สำหรับก่อสร้างบ้านเรือนประมาณ 50 ไร่ แบ่งเป็นหน่วยย่อยละประมาณ 50 ตารางวา ส่วนที่เหลือสำหรับใช้ประโยชน์ส่วนกลาง โดยมีข้อตกลงร่วมกันของชุมชน คือ ผู้อยู่อาศัยไม่มีสิทธิในที่ดินเป็นส่วนตัว ให้กองทัพธรรมมูลนิธิถือสิทธิเป็นเจ้าของที่ดินทั้งหมด การขายต่อ การโอนสิทธิ์ หรือการให้เช่าบ้านต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการชุมชน ซึ่งมีข้อกำหนดพื้นฐานสำหรับคุณสมบัติของผู้ที่สร้างบ้านเรือนและอยู่อาศัยในชุมชนได้คือ จะต้องถือศีล 5 ละอบายมุข และรับประทานอาหารมังสวิรัต

ปลายปี พ.ศ. 2538 ชุมชนขออนุมัติตั้งหมู่บ้านแห่งใหม่ และในวันที่ 4 มีนาคม 2539 กระทรวงมหาดไทยอนุมัติให้จัดตั้งหมู่บ้านใหม่แยกจากหมู่บ้านคำกลางใหม่ หมู่ที่ 6

ตำบลบึงใหม่ ชื่อ "หมู่บ้านชุมชนราชธานีโสภ" หมู่ที่ 10 ตำบลบึงใหม่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ปัจจุบันได้เดิมคำว่า "บุญนิยม" หน้าชื่อชุมชนชาวโสภทุกแห่ง จึงได้ชื่อว่า ชุมชนบุญนิยมราชธานีโสภ

ในปี พ.ศ. 2544 ช่วงเข้าพรรษาซึ่งเป็นหน้าฝน น้ำท่วมหมู่บ้านประมาณ 3 เดือน ชาวบ้านต้องใช้เวลาเดินทางเรือเท่านั้น จึงพักการอบรมชั่วคราว หลังจากน้ำลดได้มีผู้บริจาคเรือไม้หลายขนาดให้ชุมชน ประมาณ 30 ลำ ปี พ.ศ. 2545 เกิดน้ำท่วมครั้งใหญ่ในจังหวัดอุบลราชธานี เป็นเวลาหลายเดือน พื้นที่ของชุมชนถูกน้ำท่วมทั้งหมด ในเดือนตุลาคมเป็นช่วงที่น้ำท่วมสูงสุด ชาวชุมชนบุญนิยมราชธานีโสภต้องใช้เรือเป็นที่พักอาศัย และทำกิจกรรมต่างๆ เป็นการปรับตัวชุมชนให้เป็นเมืองเรือ ซึ่งในระยะต่อมาได้มีผู้บริจาคเรือไม้ขนาดใหญ่ (เรือเอี่ยมจุ่น) เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เกิดเป็นโครงการอนุรักษ์เรือไทย ปัจจุบันมีเรือไม้ขนาดใหญ่ประมาณ 30 ลำ และเรือขนาดต่างๆอีกประมาณ 30 ลำ จึงเรียกกันอีกชื่อหนึ่งว่า "บ้านราช เมืองเรือ" ต่อมาได้มีผู้บริจาคก้อนหินทรายขนาดใหญ่ให้ชุมชน และชุมชนได้ซื้อที่ดินที่อำเภอตระการพืชผลซึ่งมีก้อนหินทรายจำนวนมาก จึงไปขนหินมาใช้เป็นโขนในพื้นที่ชุมชนเป็นจำนวนมาก ทำให้มีชื่อต่อท้ายหมู่บ้านอีกว่า "บ้านไม้ เมืองหิน"

ภาพที่ 2 เรือสำหรับพักอาศัยภายในชุมชน

ประชากรของชุมชน

ข้อมูลจากฝ่ายทะเบียนชุมชน เดือนมีนาคม 2551 หมู่บ้านชุมชนบุญนิยมราชธานีโสภ มีจำนวนบ้าน 149 หลังคาเรือน และมีประชากร 336 คน เป็นเพศชาย 151 คน

คิดเป็นร้อยละ 44.94 เพศหญิง 185 คน คิดเป็นร้อยละ 55.06 อายุส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง 20-59 ปี จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 48.81

การเป็นชุมชนแหล่งเรียนรู้

มีผู้สนใจมาศึกษาดูงานและเข้าฝึกอบรมทั้งที่เป็นเยาวชนและผู้ใหญ่อาชีพต่างๆ อยู่เสมอ เฉลี่ยปีละประมาณ 20,000 คน ชุมชนบุญนิยมราชธานีโสภได้จัดหลักสูตรการอบรมให้เหมาะสมสำหรับแต่ละกลุ่มอาชีพ เช่น หลักสูตรเยาวชนคนสร้างชาติ หลักสูตรสังคมชีวิต หลักสูตรกิจกรรมไร่สารพิษ เศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น โดยบูรณาการฐานงานกิจการต่างๆ 12 ด้าน รวมทั้ง สภาพความเป็นอยู่ของชาวชุมชน และสภาพแวดล้อมของชุมชนเป็นองค์ประกอบรวมของฐานงานฝึกอบรมและการเรียนรู้วิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นแนวทางบุญนิยมเป็นพื้นฐาน

ในปี พ.ศ. 2544 - 2547 ชุมชนบุญนิยมราชธานีโสภได้จัดการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการหลักสูตร "สังฆกรรมชีวิต" ให้แก่เกษตรกรในโครงการฟื้นฟูและพัฒนาอาชีพเกษตรกรลูกค้าของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ระหว่างพักการชำระหนี้ของรัฐบาล สรุปผลการอบรมตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2544 ถึง เดือนมีนาคม 2547 รวม 47 รุ่น มีเกษตรกรผ่านการอบรม ประมาณ 5,000 คน

ในปี พ.ศ. 2546 - 2549 ชุมชนบุญนิยมราชธานีโสภได้เข้าร่วมโครงการ "พลังจิตินฟ้า ประชาเป็นสุข" ซึ่งสนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสุขภาพ (สสส.) โดยมีกิจกรรม 12 แผนงาน เป็นการออกเยี่ยมเยียนเกษตรกรตามหมู่บ้านต่างๆ ที่ผ่านการอบรมหลักสูตร "สังฆกรรมชีวิต" จัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้และกำลังใจ ในการพัฒนาตนเองและชุมชน ให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น สามารถพึ่งตนเองจนเป็นที่พึงของคนอื่นได้ ซึ่งทำให้ผู้ผ่านการอบรมจำนวนหนึ่งมีความมั่นใจในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตสู่เศรษฐกิจพอเพียง มีผู้ผ่านกิจกรรมดังกล่าว ประมาณ 5,300 คน (เครือข่ายกิจกรรมไร่สารพิษแห่งประเทศไทย, 2547ก)

ในปี พ.ศ. 2550 - 2551 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับ ศูนย์ฝึกอบรมปราชญ์ชาวบ้านทั่วประเทศ จำนวน 150 แห่ง เปิดรับเกษตรกรผู้สนใจเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตร "กิจกรรมไร่สารพิษ เศรษฐกิจพอเพียง" ระยะเวลาการอบรมรุ่นละ 5 วัน 4 คืน ตามโครงการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนบุญนิยมราชธานีโสภได้รับเลือกให้เป็นศูนย์ฝึกอบรมปราชญ์ชาวบ้านแห่งหนึ่ง รับเกษตรกรเข้าอบรมในปี 2550 จำนวน 1,000 คน และในปี 2551 จำนวน 700 คน ในช่วงเวลาเดียวกันนี้ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาอุบลราชธานีได้อนุญาตเกษตรกรที่ประสงค์กู้เงินจาก ธ.ก.ส. เข้ารับการอบรมสมทบด้วย จำนวนประมาณ 4,000 คน

ภาพที่ 3 การฝึกอบรมเกษตรกร

การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ชาวชุมชนจะแบ่งหน้าที่การทำงานตามความถนัดและความจำเป็น โดยไม่รับรายได้เป็นของส่วนตัว ดำเนินกิจการงานหลักของชุมชน 12 ด้าน ได้แก่ ศาสนา การเมืองการปกครอง การสื่อสาร การพาณิชย์ การศึกษา การเงินการคลัง อุตสาหกรรมชุมชน สุขภาพ การบริโภค กิจกรรม ชยะวิทยา และศิลปวัฒนธรรม โดยบูรณาการกิจการงานทั้ง 12 ด้านสนับสนุนซึ่งกันและกันในการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

ความพอประมาณ ใช้หลักความพอประมาณในการบริโภค (โภชนมัตตัญญูตา) ทั้งเครื่องอุปโภคและบริโภค ตามความจำเป็นกินใช้ เท่าที่พอเพียงแก่การดำรงชีวิต โดยเฉพาะปัจจัย 4 คือ อาหาร เป็นอาหารมังสวิรัตจากผลผลิตธรรมชาติ ไร่สารพิษ เพื่อสุขภาพ และไม่เบียดเบียนสัตว์ โดยนักบวชฉันอาหารวันละ 1 มื้อ นักเรียนและฆราวาสรับประทานอาหารวันละ 1-2 มื้อ ในส่วนเครื่องนุ่งห่ม เป็นแบบเรียบง่าย มีเสื้อผ้าไม่มากชุด ใช้ผ้าหมั้นเวียนกันไป ไม่ใช้เครื่องสำอาง ไม่ใช้เครื่องประดับ พยายามไม่ใส่รองเท้าเพื่อให้เท้าได้สัมผัสผลจากพื้นดิน ซึ่งเป็นผลดีต่อสุขภาพและมีสติระหว่างเดิน ในส่วนที่อยู่อาศัยและเครื่องอุปโภคส่วนตัว จะมีลักษณะไม่ใหญ่โต เรียบง่าย ประหยัด อาคารส่วนกลางจะแข็งแรง มั่นคง เพื่อยังประโยชน์ต่อสาธารณชน และในส่วนของยารักษาโรค เน้นการใช้ยาและผลิตภัณฑ์สร้างเสริมสุขภาพผลิตจากพืชสมุนไพรธรรมชาติ

ความมีเหตุผล การใช้เหตุผลเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงของชาวชุมชน จะดำเนินการผ่านกระบวนการกลุ่ม ซึ่งมีหลายระดับ ในระดับกลุ่มย่อยจะใช้มติของกลุ่มเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ในระดับชุมชน เรียกว่า กิจการงานด้านการเมืองการ

ปกครอง การบริหารงานภายในชุมชน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน 1 คน สมาชิก อบต. 1 คน บริหารส่วนตำบล 2 คน มีคณะกรรมการที่มาจากกรรมการเลือกตั้งโดยชาวชุมชนจำนวน 10 คน ประชุมกันสัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง และมีการประชุมชาวชุมชนร่วมกับคณะกรรมการชุมชนเดือนละ 1 ครั้ง ในการประชุมทุกครั้งจะมีสมณะหรือสภามาตุเป็นที่เป็นที่ปรึกษาในการประชุม เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกันและพิจารณาเรื่องราวต่างๆ ของชุมชน

การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ชุมชนเน้นการพึ่งตนเองในด้านการผลิต การจำหน่าย และการดูแลสุขภาพ ด้วยกิจกรรมงาน ดังนี้

1) ด้านกิจกรรม ชุมชนพยายามที่จะพึ่งตนเองในด้านอาหารให้ได้มากที่สุด โดยเป็นแนวทางอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นหลัก มีพื้นที่กิจกรรมประมาณ 300 ไร่ ทำกิจกรรมแบบไม่ใช้ปุ๋ยเคมี ผลิตปุ๋ยชีวภาพใช้เอง ไม่ใช้สารเคมีที่มีพิษกำจัดศัตรูพืชหรือวัชพืช ใช้กรรมวิธีการธรรมชาติหรือกรรมวิธีสารพิษ เน้นปลูกพืชเพื่อให้พอเพียงต่อการบริโภคในชุมชน ได้แก่ ข้าว ผักพื้นบ้าน ผักสวนครัว พืชสมุนไพร และผลไม้ต่างๆ งานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม คือ ปุ๋ยสะอาดหรือการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ โดยใช้เศษผักผลไม้และเศษอาหารจากโรงครัวของชุมชนมาหมักผสมกับน้ำด่างทรายอ้อย เมื่อรวมกิจกรรมธรรมชาติและปุ๋ยสะอาด กับขยะวิทยาหรือการจัดการขยะแล้ว เรียกว่า สามอาชีพกู้ชาติ หมายความว่า กิจกรรมธรรมชาติ ปุ๋ยสะอาด และขยะวิทยาเป็นงานอาชีพที่จะช่วยฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมพร้อม ๆ กับฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจของกลกร

2) ด้านขยะวิทยา มีกระบวนการทำขยะให้เกิดคุณค่า โดย จัดแยกขยะและของเหลือใช้ นำกลับไปใช้ใหม่ (reuse) นำกลับไปซ่อมแซม (repair) นำกลับไปแปรรูป (recycle) นำไปกำจัด (reject) ชุมชนจัดให้มีการรับบริจาคขยะและของเหลือใช้จากประชาชนทั่วไป รวมทั้งขยะที่มีในชุมชน แล้วนำมาคัดแยก หรือซ่อมแซม โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่สามารถนำมาใช้งานได้อีกจะนำออกจำหน่ายให้กับผู้สนใจ เช่น เสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ และส่วนที่สองเป็นขยะที่จะนำไปเข้าสู่ระบบนำกลับไปแปรรูป เช่น เศษกระดาษ เศษเหล็ก พลาสติก ขวดแก้ว โลหะ เศษอาหาร ฯลฯ จะนำไปขายให้กับศูนย์รับซื้อขยะเพื่อนำไปแปรรูปที่มีอยู่ทั่วไป สำหรับเศษอาหารจะเอาไปทำปุ๋ยและผลิตพลังงานที่ได้จากแก๊สที่เกิดขึ้นจากการหมักเศษอาหาร รายได้ทั้งหมดจากการจำหน่ายสิ่งของจากกระบวนการแยกขยะและของเหลือใช้ดังกล่าว จะนำไปใช้ในกิจกรรมการกุศลทั้งหมด เช่น การสนับสนุนการจัดทำรายการโทรทัศน์เพื่อมนุษยชาติ

3) ด้านอุตสาหกรรมชุมชน เป็นกิจการงานแปรรูปผลผลิตทางกลกรรมเป็นหลัก สำหรับบริโภคในชุมชนและจำหน่ายทั่วไป ปัจจุบันงานแปรรูปผลผลิต มีดังนี้

(1) ฐานโรงสี นอกจากสีข้าวที่ผลิตได้เองแล้วยังรับซื้อข้าวไร้สารพิษจากกลุ่ม

และจากชุมชนอื่นๆ เพื่อสีเป็นข้าวกล้อง

(2) ฐานแปรรูปสมุนไพร โดยใช้ภูมิปัญญาเดิมผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อแปรรูปสมุนไพรให้มีมาตรฐาน สมุนไพรแปรรูปมี 3 หมวด คือ เครื่องดื่มสำเร็จรูป ยา และชาสมุนไพร

(3) ฐานแปรรูปอาหาร เป็นการเพิ่มรสชาติและถนอมอาหาร ได้แก่ กะปิถั่วเหลือง ปลาเจียว เต้าเจี้ยว เต้าหู้ นมถั่วเหลือง เป็นต้น

(4) ฐานขนมขบเคี้ยว นำผลผลิตทางกลกรรมมาใช้ในการผลิตเครื่องอุปโภคที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ขนมขบเคี้ยวและเครื่องดื่มผสมวานิลลาทางจะเข้ ดอกอัญชัน ใบหมี่ มะกรูด ใบเตยที่กล้วย น้ำยาล้างจานผสมน้ำต่างขี้เถ้า น้ำยาล้างจาน สบู่เหลววานิลลาทางจะเข้ ดอกอัญชัน เมล็ดทานตะวันทางจะเข้ ตะไคร้หอมกันยุง

4) ด้านการพาณิชย์ ทำการค้าที่มุ่งหมายให้ผู้บริโภคได้รับประโยชน์สูงสุด และมีกำไรพอสมควรเป็นสำคัญ แบ่งระดับการขายเป็น 4 ระดับ คือ ขายราคาต่ำกว่าท้องตลาด ขายเท่าทุน ขายต่ำกว่าทุน ให้เปล่า โดยมีนโยบายการค้า ได้แก่ ขายถูก ไม่ฉวยโอกาส ขยันดูแลหา ประณีต ประหยัด ซื่อสัตย์ เสียสละ และมีหลักการค้าได้แก่ ขายของดี ราคาถูก ซื่อสัตย์ มีน้ำใจ ซื่อ-ขายจ่ายเงินสด จำหน่ายผลผลิต 4 ประเภท คือ สีสรรมะดาตากแห้ง ข้าวกล้อง และบริโภค อาหารมังสวิรัต และผลผลิตด้านการกลกรรม เน้นการค้าขายสินค้าอุปโภคและบริโภค อาหารมังสวิรัต และผลผลิตด้านการกลกรรม เน้นการค้าขายผลผลิตของชุมชนบุญนิยมชาวโศกเป็นหลัก ร้านค้าของชุมชนบุญนิยมราชธานีโศกมี 4 ร้าน ได้แก่

(1) ห้างปันบุญ (ร้านปันบุญ) ตั้งอยู่ในชุมชนบุญนิยมราชธานีโศก จำหน่ายสินค้าที่ผลิตในชุมชนและจากเครือข่ายชุมชนบุญนิยมชาวโศก

(2) สหกรณ์บุญนิยม จำกัด ตั้งอยู่ที่ย่านตลาดอำเภอวารินชำราบ จำหน่ายสินค้าที่ผลิตในชุมชนและจากเครือข่ายชุมชนบุญนิยมชาวโศก

(3) ร้านมังบุฟเฟต์ ตั้งอยู่ใกล้กับตลาดสด อำเภอวารินชำราบ อยู่ด้านหลังร้านสหกรณ์บุญนิยม จำหน่ายอาหารมังสวิรัตโดยลูกค้าตัดอาหารเอง

(4) อุทยานบุญนิยม ตั้งอยู่ที่สี่แยกถนนศรีนครคีตกับถนนเทพโยธี ตรงข้ามสถานพื้นฟูฝึกอาชีพคนพิการ อำเภอเมือง จำหน่ายอาหารมังสวิรัตโดยลูกค้าตัดอาหารเอง รวมทั้งสินค้าที่ผลิตในชุมชนและจากเครือข่ายชุมชนบุญนิยมชาวโศก ในวันพุธและวันอาทิตย์จะมีตลาดนัดพืชผักไร้สารพิษ จำหน่ายโดยกลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงจากชุมชนบุญนิยมราชธานีโศก

ภาพที่ 4 บ้านป็นบุญ (บ้านป็นบุญ) ร้านค้าของชุมชน

5) ด้านการเงินการคลัง เงินรายได้จากฐานงานการผลิตต่างๆ จะถูกส่งเข้ากองกลางของชุมชน ตามระบบสาธารณูปโภค การใช้จ่ายจะเป็นไปตามมติของคณะกรรมการชุมชน ส่วนใหญ่เป็นกิจการภายในชุมชนและเครือข่าย เช่น การศึกษา สุขภาพ สวัสดิการของใช้ส่วนกลาง การปรับปรุงพัฒนาฐานงาน การรับซื้อข้าวเปลือกจากชาวนา การซื้อที่ดินเพิ่มเติมของชุมชน การช่วยเหลือผู้ประสบภัย การบริจาคเข้าสู่กองทุนสวัสดิการกลางหรือกิจการที่จำเป็นเฉพาะกิจ ฯลฯ โดยมีเจ้าหน้าที่การเงินดูแลทำบัญชีรับจ่ายประจำวันแล้วรายงานสรุปให้ชาวชุมชนรับทราบในวันประชุมชุมชนประจำเดือน การกู้ยืมเงินเพื่อใช้ในกิจการที่จำเป็นของชุมชน จะเป็นระบบที่ไม่มีดอกเบี้ย เรียกว่า ระบบเงินกู้ยืม ส่วนใหญ่จะเกื้อจากกองทุนสวัสดิการกลาง เช่น ซื้อข้าวเปลือกจากชาวนา เป็นต้น

6) ด้านสุขภาพ มีศูนย์สุขภาพชุมชน เป็นสถานบริการพื้นฐานด้านสุขภาพทั้งแผนปัจจุบันและแผนไทยให้คำแนะนำด้านสุขภาพแก่สมาชิกชุมชน และเอื้ออำนวยชาวบ้านใกล้เคียง เป็นที่พักและจัดอาหารสำหรับผู้ป่วย การดูแลสุขภาพ มีกรมผสมผสานองค์ความรู้และข้อดีของระบบการแพทย์ที่หลากหลายในลักษณะของ “สุขภาพวิถีไท” โดยให้ความสำคัญที่การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์แผนไทย และประยุกต์ใช้การแพทย์แผนปัจจุบัน และการแพทย์ทางเลือกอื่น เพื่อให้เกิดการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ เน้น “การสร้าง” สุขภาพ 8 อ. ด้วยวิถีธรรมชาติ มากกว่า “การซ่อม” สุขภาพ หากต้อง “ซ่อม” ก็จะเป็นการสร้างเสริมสุขภาพและฟื้นฟูสภาพระหว่าง “ซ่อม” สุขภาพ 8 อ. ประกอบด้วย อธิธำมาศ อารมณ์ อาหาร อากาศ ออกกำลังกาย เอนกาย เอาพิษภัยออก และ อาชีพ

เงื่อนไขความรู้ ชาวชุมชนมีการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยกิจการงาน 2 ด้าน

1) ด้านการสื่อสาร สื่อที่ชาวชุมชนนิยมมีวิทยุชุมชนใช้ ได้แก่ สื่อด้วยคน โดยกรมเทเลคอมกับนักข่าวและบรรณาธิการ สื่อสิ่งพิมพ์ ที่พิมพ์มาจากส่วนกลางของสื่อ คือ หนังสือ รายเดือน รายปี และหนังสือที่ขยายหัวข้อธรรมต่างๆ แผ่นภาพ แผ่นพับ การรณรงค์ สื่อวิทยุชุมชน แผ่นบันทึกเสียงและภาพ สื่อวิทยุ ผ่านสถานีวิทยุชุมชน “บัวกลางบุญ” ซึ่งสถานีวิทยุตั้งอยู่ในภายในชุมชนนิยมมีวิทยุชุมชนใช้ สื่อโทรทัศน์ ผ่านสถานีโทรทัศน์ที่ส่งออกอากาศทางดาวเทียม และทางสถานีโทรทัศน์ชุมชน ดำเนินการโดยชาวสื่อในชื่อว่า “โทรทัศน์เพื่อมนุษยชาติ” (For Mankind Television - FMTV) ซึ่งชุมชนนิยมมีวิทยุชุมชนเป็นสถานที่จัดทำรายการถ่ายทอดสดได้ด้วย สื่ออินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ การถ่ายทอดสดภาพและเสียงจากสถานีโทรทัศน์เพื่อมนุษยชาติ ผ่านอินเทอร์เน็ต

ส่วนการรับข้อมูลจากสื่อที่มาจากภายนอกชุมชนจะเลือกสิ่งที่เป็นสาระนำมาใช้ประโยชน์ ไม่อนุญาตให้มีเครื่องรับโทรทัศน์ในบ้านพักส่วนบุคคล จะมีเฉพาะในอาคารที่เป็นส่วนกลางเท่านั้น

2) ด้านการศึกษา เป้าหมายของการศึกษาเป็นไปเพื่อการขัดเกลาและลดกิเลสตนเอง เพื่อการเรียนรู้ความเป็นไปของสังคม และเพื่อการเกื้อกูลสังคม ด้วยปรัชญา “ศีลเด่น เป็นงาน ชาญวิชา” แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

(1) ระดับอนุบาลสำหรับเด็กเล็กก่อนวัยเรียน เรียกว่า “สมุนพระราม” ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2540 รับเฉพาะนักเรียนที่เป็นลูกหลานของญาติธรรมที่พักอาศัยในชุมชน

(2) ระดับประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษา เรียกว่า “โรงเรียนสัมมาสิกขา” เริ่มเปิดการเรียนระดับมัธยมศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา พ.ศ. 2543 โดยเป็นโรงเรียนสาขาของโรงเรียนสัมมาสิกขาศรีสะเกษ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2546 กองทัพธรรมมูลนิธิได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเป็นโรงเรียนเอกชนประเภทการศึกษา สงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 มาตรา 15 (3) ซึ่งเป็นการศึกษาให้เปล่า ครูผู้สอนทุกคนไม่มีค่าตอบแทน รับนักเรียนที่เป็นลูกหลานของญาติธรรมทั้งที่พักอาศัยในชุมชนและที่อยู่ภายนอกชุมชน นักเรียนทุกคนต้องเป็นนักเรียนประจำที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ เสื้อผ้า สมุด หนังสือเรียน อาหาร โรงเรียนเป็นผู้จัดหาให้ทั้งหมด นักเรียนทุกคนต้องถือศีล 5 ละบาปมุข กินมังสวิรัต ห้ามมิให้มีเงินติดตัว กรณีที่นักเรียนมีความจำเป็นต้องซื้อสิ่งของ ให้เบิกเงินจากโรงเรียนเท่านั้น ให้น้ำหนักความสำคัญ ดังนี้ ศีลเด่นร้อยละ 40 เป็นงานร้อยละ 35 และชาญวิชา ร้อยละ 25 โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนสามารถพึ่งตนเองเป็นที่พึ่งของคนอื่นได้

(3) ระดับชั้นสูง เรียกว่า อุดรศึกษา มีสถาบันชื่อว่า "สัมมาสิกขาลัยวังชีวิต" ในปี พ.ศ. 2541 เป็นการศึกษาแบบระบบโรงเรียน ผู้ศึกษาเรียกว่า นิสิต คุณสมบัติเป็นชาวอีสานอยู่ประจำภายในชุมชนบุญนิยมชาวโคก ไม่จำกัดคุณวุฒิการศึกษา แต่ต้องสามารถเขียนได้ อายุไม่ต่ำกว่า 15 ปี ความสูงวัยไม่จำกัด แต่ต้องมีสุขภาพแข็งแรง เป็นคนดี พัฒนานิสัยให้เป็นอาริยบุคคล หลักสูตรไม่ต่ำกว่า 6 ปี เรียนด้วยการทำงานภายในชุมชน ภายใต้ปรัชญาเดียวกับโรงเรียนสัมมาสิกขา ชั้นเรียนจะกำหนดขึ้นตามความเหมาะสม การตรวจสอบผลและรายงานตัวต่อสมณะ เขียนรายงานการปฏิบัติงานตามระเบียบวิธีการทำงานที่ถูกต้องเสนอต่อครู (ครู) ทั้งครูและนิสิตต้องพัฒนาไปพร้อมๆ กัน เรียกว่าบุญธรรมเป็นคณะ นิสิตได้รับปัญญาบัตร ครูจะได้รับเข็มทองคำ นอกจากนี้ชุมชนมีกลสนับสนุนเงินทุนให้สมาชิกชุมชนศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี โท และเอก จากสถาบันการศึกษาภายนอกชุมชนด้วย

(4) การศึกษาตลอดชีวิต เป็นการเรียนรู้ตามความต้องการของแต่ละบุคคล

เงื่อนไขคุณธรรม ชาวชุมชนดำเนินชีวิตผ่านกิจการงาน 2 ด้าน คือ

1) ด้านศาสนา เป็นการทำงานการสืบทอดพระพุทธศาสนา โดยผ่านองค์กรต่างๆ คือ คณะนักบวชทั้งชายและหญิง (สมณะและสิกขมาตุ) มูลนิธิและสมาคมของชาวโคกซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล 8 องค์กร การดำเนินกิจการงานของชุมชน 12 ด้าน ที่มีทั้งงานพัฒนาภายในและงานพัฒนาภายนอกชุมชน รวมทั้ง วัตรปฏิบัติและวิถีชีวิตของชาวชุมชน ที่ถือว่า "ตัวอย่างที่ดี มีค่ากว่าคำสอน" ด้วยการฝึกฝนตนเองให้เป็นคนมีพฤติกรรมที่ลดละกิเลส ขยัน เสียสละ เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน สมาชิกชุมชนทุกคนถือศีล 5 เป็นอย่างต่ำ งดเว้นอบายมุข รับประทานอาหารมังสวิรัต

2) ด้านศิลปวัฒนธรรม กิจการงานต่างๆ ทั้ง 11 ด้าน มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และบูรณาการอยู่ในวิถีชีวิตจนกลายเป็น "วัฒนธรรม" ของชาวชุมชน โดยมีศาสนธรรมเป็นแก่นแกนหลักของการดำเนินชีวิต แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

วัฒนธรรมบุคคล ได้แก่ การใช้ชีวิตอย่างผู้มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย การเคารพต่อผู้มีภูมิธรรมสูงกว่า การแต่งกาย การไหว้ การกราบ การฟังตนเอง และการบอกข้อบกพร่องซึ่งกันและกัน เรียกว่า "ชีขุมทรัพย์"

วัฒนธรรมชุมชน ได้แก่ การเป็นคนมีศีล กินมังสวิรัต ปลอดอบายมุข การฟังพาทย์ซึ่งกันและกัน การประชุมร่วมกัน การร่วมแรงทำงานช่วยกัน การเปิดรับวัฒนธรรมที่ดี และมีความนิยมร่วมกัน การเป็นชุมชนกสิกรรม

วัฒนธรรมงานประเพณีประจำปี ได้แก่

(1) งานปีใหม่ตลาดอารียะ วันที่ 30-31 ธันวาคม และ 1 มกราคม เป็นกิจกรรมที่

โดยทั่วประเทศมาร่วมกันขายสินค้าราคาต่ำกว่าทุนให้แก่ประชาชนทั่วไป มีการทำบุญถวายทาน ฟังธรรม และรายการแสดงบนเวที

(2) งานเพื่อฟ้าดิน กลางเดือนพฤษภาคม เป็นงานประชุมสัมมนาเกี่ยวกับงานสามัคคีชาติ ได้แก่ กลสิกรรมธรรมชาติ ปุ๋ยสะอาด และขยะวิทยา

(3) งานโฮมไทม์ วันที่ 4-6 มิถุนายน เป็นงานประชุมสัมมนาของนิสิต สัมมาสิกขาลัยวังชีวิต จากทั่วประเทศ และถือโอกาสทำบุญวันครบรอบปีของการก่อตั้งชุมชนบุญนิยมชาวโคก

(4) งานโรงเรียนมังสวิรัต วันที่ 5 ธันวาคม เป็นงานแจกอาหารมังสวิรัตฟรีแก่ประชาชนทั่วไปเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

(6) งานเยาวชนโคกสัมพันธ์ ปลายเดือนธันวาคม เป็นงานชุมนุมเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันของนักเรียนปัจจุบันของโรงเรียนสัมมาสิกขาจากทั่วประเทศ

(5) งานคืนสู่เหย้าเข้าคืนถ้าสัมมาสิกขา ปลายเดือนธันวาคม เป็นงานชุมนุมเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันของศิษย์เก่าโรงเรียนสัมมาสิกขาทั่วประเทศ

นอกจากนี้ยังมีการส่งตัวแทนชุมชนไปร่วมงานประเพณีของชุมชนบุญนิยมชาวโคกอื่นๆ ซึ่งหมุนเวียนจัดในชุมชนต่างๆ เฉลี่ยสองเดือนต่อครั้ง

การทำงานในชีวิตประจำวันของชาวชุมชนด้วยกิจการ 12 ด้าน ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบกินใช้ร่วมกันที่เรียกว่า "สาธารณโภคี" เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้จุดบกพร่องเพื่อพัฒนาตนเองและชุมชนไปสู่ความดีงามที่เที่ยงแท้และมั่นคง ทำให้เกิดคุณลักษณะ 3 ประการ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกล่าวคือ

การบริโภคในปัจจุบัน 4 แบบเรียบง่ายของชาวชุมชน เป็นแนวปฏิบัติพื้นฐานที่จะนำไปสู่ความพอประมาณในเรื่องอื่นๆ ตามคุณลักษณะความพอประมาณ

การใช้กิจการด้านการเมืองการปกครองในชุมชนผ่านกระบวนการกลุ่มในการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจร่วมกันของสมาชิกชุมชนเกี่ยวกับความพอเพียง ทำให้มีการใช้เหตุผลที่รอบคอบ ซึ่งเป็นคุณลักษณะความมีเหตุผล

การทำงานในกิจการด้านการผลิต การจำหน่าย และการดูแลสุขภาพ ด้วยกระบวนการแบบพึ่งตนเองของชุมชน เป็นการเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต สอดคล้องกับคุณลักษณะของการมีภูมิคุ้มกันในอนาคต

ตารางที่ 1 การดำเนินชีวิตของชาวชุมชนบุญนิยมราชธานีโสภะเปรียบเทียบกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	การดำเนินชีวิตของชาวชุมชนบุญนิยมราชธานีโสภะ
ความพอประมาณ	ใช้กิจการด้านการบริโภคเป็นพื้นฐาน มีความเป็นอยู่แบบเรียบง่ายในปัจจุบัน 4
ความมีเหตุผล	ใช้กิจการด้านการเมืองการปกครองโดยผ่านกระบวนการกลุ่ม ในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจของชุมชน
การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	ใช้กิจการในด้านการผลิต การจำหน่าย และการดูแลสุขภาพแบบพึ่งตนเอง
เงื่อนไขด้านความรู้	มีการศึกษาเรียนรู้ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน ด้วยกิจการด้านการสื่อสาร และด้านการศึกษา
เงื่อนไขด้านคุณธรรม	มีการฝึกฝนตนเองให้เป็นคนมีพฤติกรรมที่ลดละกิเลส ขยัน เสียสละ เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน ถือศีล 5 เป็นอย่างต่ำ จดเว้นอบายมุข รับประทานอาหารมังสวิรัต ด้วยกิจการด้านศาสนา และศิลปวัฒนธรรม

4. สรุป

ประชากรของชุมชนบุญนิยมราชธานีโสภะได้สร้างแนวทางในการอยู่ร่วมกันสำหรับการดำเนินชีวิต มีคติความเชื่อที่มุ่ง “บุญ” เป็นที่ตั้ง เรียกว่า “บุญนิยม” โดยอาศัยหลักธรรมทางพุทธศาสนาเป็นพื้นฐาน เน้นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของคนเป็นหลัก ดำเนินชีวิตด้วยกิจการ 12 ด้าน ที่มีเป้าหมาย คือ ลดละกิเลส ขยัน เสียสละ เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน เป็นเป้าหมายที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางบุญนิยมจึงเป็นวิธีปฏิบัติฝึกฝนตนเองวิธีหนึ่ง ส่วนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นตัวชี้วัดผลของการปฏิบัติ

จุดเด่นของชุมชนอยู่ที่ประชากรของชุมชนมีการฝึกฝนตนเองอยู่เสมอเพื่อเพิ่มคุณธรรมในตน ซึ่งสอดคล้องกับเงื่อนไขด้านคุณธรรมของคุณลักษณะ 3 ประการ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยพัฒนาคุณธรรมเป็นเบื้องต้นก่อนแล้วจึงพัฒนาความรู้ อัจ

เป็นจุดอ่อนของชุมชนทำให้ไม่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ชุมชนควรให้ความสำคัญในการศึกษาเรียนรู้ด้านวิชาการให้มากขึ้น เพื่อจะได้นำความรู้มาช่วยสังคมได้มาก

กิจกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนพฤติกรรมของเกษตรกร หลังจากผ่านโครงการฝึกอบรมแนวทางบุญนิยมโดยชุมชนราชธานีโสภะ ได้รับทุนอุดหนุนจากงานบัณฑิตศึกษา คณะบริหารศาสตร์ และทุนสนับสนุนการทำวิจัย หรือผลงาน จากทุนเพื่อการพัฒนาวิชาการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปีงบประมาณ 2552

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. 2525. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กลุ่มชุดผังฝัน. 2548. สรรค่า สร้างคน หลักปฏิบัติของชาวอโศก. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ฟาอภัย.
- จึงเขียนผ้าชื่อ. 2546. ระบบสังคมบุญนิยมในศตวรรษที่ 21: Santi Asoke's Social Movement. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ฟาอภัย.
- ประกาศ ปิ่นตบแต่ง, สุภา ไยเมือง และบุญชร แก้วส่อง. 2546. การพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อยโอกาส : กลุ่มเกษตรกร. ชุดโครงการการพัฒนาแบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อยโอกาสในสังคมไทย. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ จากทุนสนับสนุนของ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). 2538. พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์. 2549. การใช้การสร้างตัวชี้วัดเพื่อวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียง โดยเปรียบเทียบกับพุทธเศรษฐศาสตร์. วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วินธรรม โอศกตระกูล. 2546. การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อการพึ่งตนเองตามแนวคิดของชาวอโศก. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- รินธรรม อโศกตระกูล. 2549. ระบบบุญนิยมในชุมชนราชธานีอโศก จังหวัด
อุบลราชธานี : นวัตกรรมสังคมจากภูมิปัญญาพุทธ. งานวิจัยจากมูลนิธิ
ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการวางแผนแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม
วารุณี ชินวินิจกุล. 2549. กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
: กรณีศึกษาชุมชนไม้เรียง อำเภอลำปาง จังหวัดนครศรีธรรมราช.
วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
วีรภัทร ขาวสำอางค์. 2548. พัฒนาการของกลุ่มอินแปง บ้านบัว ตำบลกุดบาก อำเภอ
กุดบาก จังหวัดสกลนคร. ภาควิชาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต: สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์.
สถาบันบุญนิยม. 2550. รายงานผลการดำเนินงานฉบับสมบูรณ์ โครงการเสริมสร้าง
ความเข้มแข็งชุมชนต้นแบบด้านคุณธรรมจริยธรรม ช่วงที่ 1. ศูนย์ส่งเสริม
พัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรมสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้
(องค์การมหาชน).
สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. 2544. สถานการณ์ความยากจนและทางเลือกในการแก้
ปัญหาของชาวบ้าน. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
สมณะโพธิรักษ์. 2545. "บุญนิยม นวัตกรรมของสังคมมนุษยชาติ." สัตถสารแสงสุญ
19 : 165-183.
สมณะโพธิรักษ์. 2547. วิถีพุทธ. กรุงเทพฯ : กลุ่มสุตมั่งฝั้น.
สมณะโพธิรักษ์. 2550. สารานุกรมโคติ เศรษฐกิจชนิดใหม่. กรุงเทพฯ : ฟาอภัย.
สมบัติ จันทรวงศ์. 2531. รายงานการศึกษาเรื่องชุมชนปฐมอโศก : การศึกษาพุทธ
ยุโทเปย. กรุงเทพฯ : มูลนิธิธรรมสันติ.
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2542. เศรษฐกิจพอเพียง
คืออะไร. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549. "แนวคิดและ
ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 -
2554)". เอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
สุวิดา แสงสีหนาท. 2549. ภูมิปัญญาบูรณาการบนฐานคิดพุทธปรัชญา : ยุทธศาสตร์
ทางเลือกในการพัฒนาสังคมไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
อัจฉรา วงศ์พัฒนมงคล. 2545. การเกิดขึ้นของวัฒนธรรมการบริโภคในชุมชน.
ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ... and Marja-Leena. 1997. Buddhism with Open Eyes. Belief and
Practice of Santi Asoke. Bangkok : Fah-aphai.
... R. 2005. An Analysis of The Wat Phra Dhammakaya and Santi Asoke
Movements and Their Approches To Spiritual Development. Dissertation
for the degree of Doctor of Philosophy: University of Sunderland.